

Türkiye

Statü: Özgür Değil

Yasal Ortam: 24 / 30

Siyasi Ortam: 27 / 40

Ekonomik Ortam: 14 / 30

Toplam Puan: 65 / 100

Yıl	2010	2011	2012	2013	2014
Toplam Puan, Statü	51, Kısmen Özgür	54, Kısmen Özgür	55, Kısmen Özgür	56, Kısmen Özgür	62, Özgür Değil

Türkiye’de birkaç yıldır gerileme göstermekte olan basın özgürlüğünü etkileyen koşullar, 2014 yılında da kötüleşmeye devam etti. Hükümet, hem devlet kurumlarının internet sitelerine erişimi engelleme hem de Milli İstihbarat Teşkilatı’nın (MİT) izleme yetkilerini genişleten yeni kanunları yürürlüğe soktu. Yolsuzluk ve milli güvenlik ile ilgili konulardaki haberlere mahkeme kararları ile getirilen kısıtlamalar dolayısıyla, gazeteciler daha önce örneği görülmemiş yasal engellemelerle karşı karşıya kaldılar. Yetkililer, ayrıca gazetecilere ve medya kuruluşlarına karşı ceza kanunu, hakaret suçlarına ilişkin kanunları ve anti-terör kanununu agresif bir şekilde kullanmaya devam ettiler.

Ağustos ayında Cumhurbaşkanlığına seçilen önceki Başbakan Recep Tayyip Erdoğan dahil, üst düzey politikacıların gazetecilere karşı sözlü saldırılarını, sıklıkla hedef gösterilen gazetecilere yönelik sosyal medya kanalıyla yapılan tacizler ve hatta ölüm tehditleri izledi. Aynı zamanda, hükümet siyasi açıdan hassas konulardaki haberleri etkilemek amacıyla medya sahiplerine karşı sahip olduğu mali ve diğer tür kozları kullanmaya devam etti. Aralarında tanınmış köşe yazarlarının da bulunduğu düzinelerce gazeteci yıl içinde bu tür baskılar sonucunda işlerini kaybettiler ve işlerini kaybetmeyenlerse giderek artan otosansür ve medya kutuplaşması iklimi içinde çalışmaya devam ettiler.

Yasal Ortam

Basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğüne ilişkin anayasal güvencelere uygulamada sadece kısmen saygı gösterilmektedir. Fiilen savcılara ve hakimlere normal gazetecilik faaliyetlerinin cezalandırılması için takdir yetkisi veren Ceza Kanunu, Ceza Usulü Kanunu ile oldukça sert ve kapsamlı bir şekilde kaleme alınmış olan anti-terör kanunundaki (Terörle Mücadele Kanunu) maddeler bu anayasal güvenceleri baltalamaktadır.

Anayasal güvenceleri zedeleyen bir başka unsur muhalif gazetecilere ve yayın kurumlarına karşı Erdoğan ve diğer hükümet yetkililerinin kullandıkları, sıklıkla hükümet yanlısı basında da yankı bulan düşmanca söylemdir. Erdoğan, 2013 yılındaki Gezi Parkı protestolarından beri yabancı medya kuruluşlarını ve yurtdışındaki değişik çıkar gruplarını ülkede toplumsal kargaşaya neden olacak olayları düzenlemek ve manipüle etmekle

suçlamaktadır. Ailesine ve bakanlarına yönelik yolsuzluk suçlamalardan da yabancı kaynaklı komploları sorumlu tutmuştur. 2014 yılı Ağustos ayında, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hemen öncesindeki bir kampanya mitingi konuşması esnasında, Erdoğan *Economist* muhabiri Amberin Zaman'ı "utanmaz militan" diyerek kınamış ve ona "haddini bilmesini" söylemiştir. Zaman bunu takip eden aylarda sosyal medya kanalıyla yöneltilen şiddet tehditleri altında kalmıştır. Eylül ayında *New York Times* muhabiri Ceylan Yeğinsu, İslam Devletinin Türkiye'den militan toplamasını konu alan haberine eşlik eden fotoğraftaki altyazı nedeniyle benzer sözlü saldırılarla karşılaşmıştır. Hükümet yanlısı medya kendisini vatan haini olarak nitelmiştir. ABD Dışişleri Bakanlığı bu göz korkutma ve tehdit girişimleri nedeniyle Türkiye'yi eleştirmiştir.

2014 yılında yürürlüğe giren yeni kanunlar ve kanun değişiklikleri basın özgürlüğünü önemli ölçüde aşındırmıştır. Kamuoyunda genellikle Türkiye İnternet Kanunu olarak bilinen 5651 Sayılı Kanunda Şubat ayında yapılan değişikliklerle, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının (TİB) internet sitelerine erişimin engellenmesini talep etme yetkisi genişletilerek; özel hayatın gizliliğine ilişkin oldukça muğlak ifadelerle tanımlanmış gerekçeler üzerinden, mahkeme kararı gerekmeksizin internet sitesi kapatabilmesine imkan verilmiştir. Bununla birlikte kapatma kararının uygulanmaya devam etmesi için mahkemelerin 48 saat içinde karar vermeleri gerekmektedir. Erdoğan Eylül ayında 5651 Sayılı Kanunda yapılan ve TİB'e bunlara ek olarak "ulusal güvenlik, kamu düzeninin tesisi ve suç işlenmesinin önlenmesi" gerekçeleriyle gerekli görüldüğünde internet sitelerine erişimi engelleme imkanı veren başka bir değişikliği onaylamış, ancak Ekim ayında Anayasa Mahkemesi, Kuruma bu gerekçelerle internet sitesi kapatma yetkisi verilmesini Anayasa aykırı görerek iptal etmiştir.

Nisan ayında Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda kabul edilen değişiklikle MİT'e, mahkeme kararı gerekmeksizin her tür kişisel bilgiye ulaşmak da dahil, çok daha geniş yetkiler tanımıştır. Bu değişiklikle ayrıca görevlerinin ifası esnasında hak ihlali bulunan MİT çalışanlarına ceza muafiyeti sağlanmış ve MİT hakkında bilgi elde etmek ve bu bilgiler hakkında haber yapmak bir suç halin getirilmiştir. Medya çalışanları, sızdırılan istihbari bilgileri yayınlamaları durumunda, dokuz yıla kadar hapis cezası ile karşı karşıya kalabileceklerdir.

2004 yılında yürürlüğe giren Basın Kanunu ile kanunun ihlali halindeki hapis cezalarının yerini para cezaları almıştır, fakat Ceza Kanunundaki ve başka diğer kısıtlayıcı kanunlardaki hükümler son yıllarda onlarca gazeteci ve yazarın cezaevine girmesine yol açmıştır. Gazetecileri Koruma Komitesine (Committee to Protect Journalists - CPJ) göre, 1 Aralık 2014 tarihi itibarıyla cezaevindeki gazeteci sayısı yedidir. Bağımsız Türk basın ajansı Bianet tarafından elde edilen sayılar ise bunun üzerindedir ve 2014 sonu itibarıyla 22 gazeteci ve 10 yayıncının cezaevinde olduğunu göstermektedir; bunların büyük bölümü Ceza Kanunu veya Terörle Mücadele Kanunu uyarınca yasadışı bir örgütle bağlantılı olmakla suçlanan Kürtlerdir.

Hakaret cezai nitelik taşıyan bir suç olmaya devam etmektedir ve sıklıkla para veya hapis cezalarına yol açmaktadır. Bianet'in hazırladığı bir rapora göre, 2014 yılında 10 gazeteci hakaret, dini değerleri aşağılama ve düşmanlığı tahrik suçlamasıyla ceza almıştır. Yıl içindeki vakalardan bir başkası, Aralık 2013'te ortaya çıkan yolsuzluk skandalı hakkındaki bazı makalelerin bağlantı adreslerini Twitter'dan paylaşması nedeniyle Erdoğan'ın kendisi hakkında şikayette bulunması sonrasında, Azerbaycanlı gazeteci ve *Today's Zaman* köşe yazarı Mahir Zeynalov'un sınır dışı

edilmesidir. Erdoğan, yazar İhsan Eliaçık'a 2013 yılındaki Gezi Parkı protestoları sırasında Twitter hesabında yayınladığı yorumları nedeniyle hakaret gerekçesiyle açtığı tazminat davasını Şubat ayında kazanmıştır. Nisan ayında köşe yazarı Önder Aytaç, Erdoğan hakkında yazdığı bir tweet nedeniyle, "kamu görevlisine hakaret" suçundan 10 ay hapis cezası almıştır. Aytaç yazdığı mesajda yazım hatası olduğunu ve hükümeti aşağılamayı amaçlamadığını söylemiştir. Erdoğan Mayıs ayında, bir önceki ay yayınlanan bir makalesinde kendisini itibarsızlaştırdığı gerekçesiyle, *Cumhuriyet* gazetesi köşe yazarı Can Dündar'a dava açmıştır. *Taraf* gazetesi köşe yazarı Mehmet Baransu, yetkililere yönelik eleştirileri sonrasında, Ağustos ayında hakaret gerekçesiyle gözaltına alınmıştır. Bir sonraki gün serbest bırakılmasına rağmen, Baransu, Milli Güvenlik Kurulunun 2004 tarihli bir toplantısına ilişkin gizli belgeleri yayınlama iddiası ile alakalı başka bir davadan uzun süreli hapis cezası alma olasılığıyla karşı karşıyadır. Eylül ayında yazar, gazeteci ve yayıncı Erol Özkoray Gezi Parkı protestoları hakkındaki bir kitapta Erdoğan'a hakaret ettiği gerekçesiyle 11 ay 20 gün ceza almış ve bu ceza ertelenmiştir.

"Türk milletinin aşağılanması" durumunda altı aydan iki yıla kadar hapis cezasını öngören Ceza Kanununun 301. maddesi, 1915 yılında Ermenilere soykırım uygulandığını ifade eden, Kıbrıs'ın bölünmesini tartışan veya güvenlik güçlerini eleştiren gazetecileri cezalandırmak amacıyla kullanılabilir. Bu maddede 2008 yılında yapılan büyük ölçüde yüzeysel bazı değişikliklerle azami hapis cezası süresi üç yıldan iki yıla indirilmiş ve 301. maddeye ilişkin davaların açılabilmesi için Adalet Bakanlığının onayının alınması şartı getirilerek, maddenin pratikte uygulanması önemli ölçüde engellemiştir. 301. maddeden yargılananların çok azı ceza almıştır, ancak, davaların zaman kaybına ve maddi kayba yol açmasının yanı sıra, Kanun ayrıca ifade özgürlüğü üzerinde caydırıcı bir etki yaratmaktadır. Ceza Kanununun ırk, sınıf veya dini kimlik üzerinden kin ve düşmanlığın tahrikini yasaklayan ve üç yıla kadar hapis cezasına imkan veren 216. maddesi de gazetecilere ve diğer yorumculara karşı kullanılmaktadır.

Ceza Kanununun 314. maddesindeki geniş terörizm ve silahlı örgüt üyeliği tanımı, gazetecilere, özellikle de Kürtlere ve sol siyasetle ilişkili olanlara karşı kullanılmaya devam edilmektedir. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından oluşturulan ve Haziran 2014'de yayınlanan istatistiklere göre, o tarihte Türkiye'de hapiste bulunan 22 gazetecinin büyük bölümü 314. maddeden yargılanmaktadır veya bu maddeden suçlu bulunmuştur. 314. maddeden hapiste veya gözaltında olanların bir çoğu asgari yedi buçuk senelik hapis cezalarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Türkiye'de bunlara ilaveten 1991 tarihinde yürürlüğe girmiş ve İnsan Hakları İzleme Örgütüne (Human Rights Watch) göre "şiddet içermeyen siyasi örgütlenme" ve ifadeler karşılık gelen faaliyetleri nedeniyle gazetecileri suçlamak ve hapsedmek için kullanılan, resmi adı Terörle Mücadele Kanunu olan, ayrı bir anti-terör kanunu bulunmaktadır. Terörle Mücadele Kanunu geniş kesimlerce eleştirilmektedir ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi birden fazla kararında kanunun belirli hükümlerinin sansür ve ifade özgürlüğünün ihlaline yol açtığı sonucuna varmıştır.

Bu eleştirilere karşılık olarak ve hükümetin Kürt isyancılarla yürütülen müzakereleri yeniden başlatma çabaları nedeniyle, Nisan 2013'te Dördüncü Yargı Paketi Meclis'te kabul etmiştir. Paket genel olarak ifade özgürlüğüne ilişkin uluslararası insan hakları standartları açısından yeterli görülmemektedir. Terörle Mücadele Kanununun yasadışı grupların yayınlarına

ilişkin 6/2. ve 7/2. maddeleri daha az kısıtlayıcı olacak biçimde değiştirilmiştir; yapılan yayınlar ancak bir zor kullanma, şiddet veya gerçek bir tehdit içermeleri durumunda suç teşkil etmektedir. Bununla birlikte, reform paketi Ceza Kanununun sorun yaratan (ceza gerektiren hakaret suçları hakkındaki) 125., 301. ve 314. maddelerinde değişiklik yapmamıştır. Şubat 2014 tarihinde Meclisten geçen Beşinci Yargı Paketindeki en önemli değişikliklerden biri ile azami tutukluluk süresi 10 yıldan 5 yıla düşürülmüştür. Bu değişiklik, yargılanmakta olan bazı tutuklu gazetecilerin tahliye edilmesini sağlamıştır.

Ancak, Aralık 2014’de Meclis’te kabul edilen Ceza Kanunu ile Ceza Usulü Kanundaki değişikliklerle kişilerin veya meskenlerin aranması için gerekli kanıtların eşiği “makul şüpheden”, “somut delillere dayalı güçlü şüpheye” indirilmiştir. İddialara göre ise polis, daha bu değişiklikler Meclis’ten bile geçmemişken, Ekim ayında, bir gazetecinin evine baskın yapmak için bu gerekçeyi kullanmıştır. Twitter’da hükümeti eleştiren Adana Seyhan Belediyesinin eski basın danışmanı Aytekin Gezici gözaltına alınmış, bilgisayarı incelenmiş ve evi aranmıştır.

Sürgünde yaşayan din adamı Fethullah Gülen’in destekçilerine karşı sürmekte olan soruşturmanın bir parçası olarak, 2014 yılında medya kuruluşları baskına uğramış ve gazeteciler gözaltına alınmıştır. 14 Aralık’ta güvenlik güçleri *Zaman* gazetesi gibi Gülen hareketi ile bağlantılı olduğundan şüphelenilen kuruluşlara karşı ülke çapında baskınlar düzenlemişlerdir. *Zaman* gazetesinin genel yayın yönetmeni Ekrem Dumanlı da dahil olmak üzere, bazı medya çalışanları ve gazeteciler devlet gücünü ele geçirmek amacıyla “silahlı terör örgütü kurmak ve yönetmek” suçlamasıyla gözaltına alınmıştır. Dumanlı ile gözaltındakilerin büyük bölümü daha sonra yargılanmak üzere serbest bırakılırken, Samanyolu Yayın Grubunun başkanı Hidayet Karaca senenin sonundan beri tutuklu bulunmaktadır.

Hükümet 2014 yılında ayrılıkçı Kürdistan İşçi Partisinin (PKK) şehir örgütlenmesi olduğu iddia edilen Kürdistan Topluluklar Birliği (KCK) ile ilişkili olduğundan şüphelenilen kişiler hakkındaki soruşturmalara devam etmiştir. KCK’ya karşı 2011 yılında açılan bir soruşturma, 46 gazetecinin grubun “yayın kanadında” rol aldıkları şüphesiyle tutuklanmaları ile sonuçlanmıştır. Bu gazeteciler anti-terör kanunu uyarınca yasadışı örgüt üyeliği ile suçlanmışlardır; neredeyse tamamı yargılanmak üzere tahliye edilmiş durumdadır. Belge yayınevini sahibi Ragıp Zarakolu ile oğlu Deniz 2011 yılındaki soruşturma kapsamında tutuklanmışlardır. Ragıp Zarakolu Nisan 2012’de yargılanmak üzere serbest bırakılırken, Deniz Zarakolu 2014 Mart’ında davasının devamı beklenirken tahliye edilmiştir.

Kasım 2013’te üç gazeteci anti-terörizm kanununca yasaklanan Marksist-Leninist Komünist Partinin (MLKP) üst düzey üyesi olma suçlamasıyla müebbet hapisle cezalandırılmışlardır. Bu gazetecilerden biri Özgür Radyonun kurucusu Füsun Erdoğan’dır. Üç gazeteci 2006 yılında gözaltına alınmış ve tutuklanmışlar, ancak Mayıs 2014’de Beşinci Yargı Reformu ile tutukluluk sürelerine ilişkin yasal sınırların düşürülmesiyle tahliye edilmişlerdir. Dava hala temyiz aşamasında olduğundan, söz konusu cezalar henüz kesinleşmemiştir.

2014 yılı boyunca mahkemelerin medya ile alakalı -özellikle Erdoğan ve yakınlarını kapsayan yolsuzluk skandalıyla alakalı- davalardaki tavırları, yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında daha da fazla kuşkuya yol açmıştır. Türkiye Gazeteciler Birliği ve Türkiye Gazeteciler Sendikasının Aralık ayındaki tahminlerine göre, son bir yıl içerisinde 60 gazeteci yolsuzluk

iddialarıyla ilgili haber yapmaktan dolayı soruşturmaya uğrarken, düzeltme ve tekzip yayınları için gazetelere ulaşan çok sayıdaki taleple alakalı olanlar da eklendiğinde, açılan dava sayısı 100'ü bulmuştur.

Ayrıca Türkiye mahkemeleri ve düzenleyici kurumları kamu çıkarını ilgilendiren konularda haber yapılmasını engelleyen bazı yasaklamalar da getirmişlerdir. Şubat ayında, MİT'in Suriye'ye yapılan silah sevkiyatlarındaki rolüne ilişkin iddialar hakkındaki haberlere yayın yasağı konulmuştur. Mart ayında Dışişleri Bakanlığında yapılan bir milli güvenlik toplantısının basına sızan ses kayıtları ile ilgili yayın yasağı getirilmiştir. Mayıs ayında, Soma yakınında yaşanan maden kazası sonrasında, Türkiye'de yayıncılığı düzenleyen Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) yayıncılara "kurbanların ailelerinin hissiyatlarına saygı göstermeyen" yayınların yapılmasından kaçınılması uyarısı yapmıştır. Hükümet yanlısı medya bu uyarıyı o derece geniş kapsamlı bir şekilde uygulamıştır ki ülkenin yaşadığı -301 kişinin ölümüne yol açan ve sektördeki güvenlik önlemlerinin yeterliliği hakkında ciddi soru işaretleri yaratan- en büyük madencilik facialarından biri pek çok anaakım medya kuruluşunda görünmez olmuştur. Haziran ayında Ankara'da bir mahkeme, Türkiye'nin Irak'taki Musul Konsoloslüğünden kaçırılan 49 Türk vatandaşı hakkında haber yapılmasını yasaklamıştır. Kasım ayında ise, başkentteki bir başka mahkeme, dört bakana yönelik yolsuzluk suçlamaları hakkındaki Meclis araştırmasına ilişkin daha önce örneği görülmemiş bir yayın yasağı getirmiştir.

Türkiye 2003 yılında bilgi edinme özgürlüğünü konu alan bir kanunu kabul etmiştir. Bununla birlikte, milli güvenliğe, ekonomik çıkarlara, devlet soruşturmalarına veya istihbarat faaliyetlerine zarar veren veya "özel hayatın gizliliğini ihlal eden" devlet sırları bilgi edinme hakkı kapsamında değildir. Pratikte ise resmi bilgilere erişim güçtür.

Üyeleri Meclis tarafından seçilen RTÜK, kanunlara veya Kurulun geniş kapsamlı yayın ilkelerine uymamaları durumunda yayıncılara ceza verme yetkisine sahiptir. Kurum sıklıkla siyasi baskılara maruz kalmaktadır ve Kurul şu anda iktidarda olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ile bağlantılı üyelerin hakimiyeti altındadır. Bianet'e göre RTÜK 2014 yılında televizyon kanallarına ilişkin 78 uyarı ile 254 para cezası ve radyo istasyonlarına ilişkin 12 uyarı ile 7 para cezası kararı almıştır. Basılı yayın kurumları ise basın özgürlüklerini kısıtlayan kanunları ihlal etmeleri halinde kapatılabilmektedir.

Siyasi Ortam

Kanunlardaki cezai önlemlerin yanı sıra, yürütmenin sistematik siyasi baskıları 2014 yılında Erdoğan hükümetine dair eleştirel haberler yapan gazeteciler ve medya çalışanlarının işlerinden çıkarılmalarına neden olmuştur. Bianet'e göre, sıklıkla hükümetin devlet güdümündeki yayın organları veya özel sektörde faaliyet gösteren yayın kuruluşlarının sahipleri üzerinde uyguladığı baskı nedeniyle, yıl içinde 339 gazeteci, köşe yazarı ve medya çalışanı işten çıkarılmış veya istifaya zorlanmıştır. *Hürriyet* gazetesinin genel yayın yönetmeni Enis Berberoğlu Ağustos ayında, Cumhurbaşkanlığı seçiminin hemen öncesinde, görevinden istifa etmiştir. Medyadaki bazı haberlere göre, Berberoğlu gazetesinin bağlı olduğu ana şirket olan Doğan Holding ile seçimlere ilişkin haberler ve bir *Hürriyet* yazarının işten çıkarılması

konularında yaşadığı anlaşmazlıklar sonrasında istifaya zorlanmıştır. Berberoğlu'nun istifasının bir gün öncesinde, Erdoğan Doğan grubunu kamuoyu önünde eleştirmiştir. Bununla birlikte, *Hürriyet* istifanın Erdoğan'ın eleştirilerinin bir sonucu olduğunu inkar etmiş ve Berberoğlu'nun kendi kararı ile ayrıldığını ifade etmiştir.

Özellikle 2013 ve 2014 yıllarında basına sızan belgeler ve telefon dinlemeleri, hükümetin kendisine sadık bir medya yaratmak yönündeki çabalarının kapsamını gözler önüne sermiştir. Basına sızan, Erdoğan'ın bazı gazeteciler, medya yöneticileri ve sahipleri ile yaptığı ve kendisinin tasvip etmediği haberler hakkında emirler verdiği veya uyarılarda bulunduğu duyulan görüşmeler taraflarca inkar edilmemiştir. Sızan belge ve dinlemeler bazı şirketlerin yöneticilerinin hükümet düzeyindeki yetkililerce karlı devlet ihaleleri karşılığında büyük medya kuruluşlarını satın almaları için sermayelerini bir havuza toplamaya zorlandıklarını da ortaya çıkarmıştır.

Devletin yayın kurumu olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile yarı resmi haber ajansı olan Anadolu Ajansı 2014 yılında hükümetin üzerlerindeki daha da sıkı kontrolünü tecrübe ederlerken, bazı özel televizyon kuruluşları doğrudan siyasi baskılar nedeniyle otosansür uygulamışlardır. Mart'taki yerel seçimler ve Ağustos'taki Cumhurbaşkanlığı seçimleri sırasında, hükümet yanlısı medyanın taraflı yayınları aşık hale gelmiştir. RTÜK yerel seçim döneminde AKP ilgili haberlerdeki orantısızlık nedeniyle TRT'ye yönelik bir uyarı yayınlamış ve Yüksek Seçim Kurulu, 6-8 Ağustos tarihleri arasında diğer cumhurbaşkanı adayları ile ilgili neredeyse hiç yayın yapmayan TRT'ye, Erdoğan'ın kampanyasına ayırdığı zaman nedeniyle para cezası vermiştir. Avrupa Konseyi ve AGİT'ten uluslararası gözlemciler de seçim öncesinde Erdoğan'ın yararlandığı medya avantajına ilişkin endişelerini dile getirmişlerdir.

Siyasi nedenlerden dolayı medya kuruluşlarının bazı aktivitelere ve bilgilere erişimi engellenmiştir. Aralık 2013'de, emniyet güçlerinin üst düzey hükümet yetkililerini kapsayan siyasi yolsuzluk davasını ortaya çıkarmasının ardından, Emniyet Genel Müdürlüğü gazetecilerin resmi basın toplantıları haricinde polis merkezlerine giremeyeceklerini ve İstanbul'daki iki önemli merkezdeki basın odalarının kapatılacağını açıklamıştır. Bağımsız medyaya karşı ayrımcı akreditasyon politikaları 2014 yılında daha da kötüleşmiştir. Muhafız medya kuruluşlarının AKP'nin parti kongresine ve toplantılarına girişine izin verilmemiş ve hükümet belirli bazı gazetecilerin yurt dışındaki resmi basın toplantılarına ve gezilere katılımlarını engellemiştir. Üst düzey yabancı yetkililer, akreditasyonu olmayan medyayı dahil edebilmek için ayrı basın toplantıları düzenlemek zorunda kalmışlardır.

İçerik üzerinde hem çevrim içi hem çevrim dışı sansür uygulanmaktadır. Kürt sorunu, Ermeni soykırımı ile İslama veya Türk devletine karşı olarak addedilen konular hassas başlıklar arasındadır. İlgili kanunlar gelişigüzel ve öngörülemez bir şekilde uygulanmaktadır ve bu hassas konular hakkında ulaşılabilen birçok yayın mevcuttur. 2012 tarihli Üçüncü Yargı Paketinin bir parçası olarak, Ocak 2013 tarihine kadar bir mahkeme kararı ile yenilenmediği sürece, yayınlar üzerindeki yasaklar kaldırılmıştır. Sol ve Kürt içerikli yayınların üzerindeki daha önce konulmuş yasakların önemli bir bölümü yeniden getirilmiştir. Polis Eylül 2014'te siyasi yolsuzluk skandalı hakkında haberler yapan *Gri Hat* ve *Karşı Gazete* isimli internet gazetelerinin bürolarına baskın yapmıştır. Ellerindeki sadece bürolarda arama yapılmasına izin veren bir mahkeme kararı bulunmasına karşın, polis suçlamalarla ilgili haberlerin kaldırılmasını talep etmiştir.

5651 Sayılı Kanun yetkili kurumlara Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'e hakaret eden veya başka kriterlerin yanı sıra, "intiharı, çocukların cinsel istismarını, uyuşturucu kullanımını, müstehcenliği veya fuhuşu" teşvik eden içerikleri yayınlayan internet sitelerine erişimi engellenme izni vermektedir. Ayrıca başta dosya paylaşımı ve çevrim içi yayın yapanlar olmak üzere, fikri mülkiyet haklarını ihlal eden, Türkiye'nin güneydoğusu ve Kürt meselesi hakkında haberler yapan veya kişilerin itibarını zedeleyen internet siteleri de engellenebilmektedir. Türkiye'de engellenen internet sitesi sayısı 60 binin üzerindedir ve alınan bilgilere göre TİB 2014 yılı boyunca 22.645 internet sitesine erişimi mahkeme kararı olmaksızın kapatmıştır. Bir mahkeme kararı ile yasak kaldırılana kadar, Mart ayında Twitter'a erişim iki hafta boyunca engellenmiştir. Benzer şekilde, Mart ayından itibaren iki aydan uzun süre boyunca engellendikten sonra, Youtube üzerindeki yasak mahkeme kararı ile kaldırılmıştır. Tüm siteye erişimi toptan engellemeye ek olarak, devlet kurumları proaktif biçimde belirli bazı çevrim içi içeriklerin silinmesini veya kaldırılmasını talep etmektedirler.

Yasal misilleme ve işini kaybetme endişesi Türk medyası içinde otosansürün yaygınlaşmasına yol açmıştır. Buna rağmen eleştirel haberler yapılmaktadır ve bazı gazeteciler hassas siyasi, dini ve toplumsal meseleleri gündeme getirmeye çalışmaktadır. Medya ortamında çeşitlilik mevcuttur; ancak, pek çok medya kuruluşunun belirli bir siyasi veya toplumsal görüşü temsil ettiği ve haberleri önceden belirlenmiş açılardan sunduğu bu ortam, çarpıcı bir oranda kutuplaşmıştır. Devam etmekte olan çok sayıdaki işten çıkarmanın bir yan etkisi, çoğu tanınmış yorumcunun artık siyasi baskılardan daha az etkilenebilen, daha küçük internet yayınları için yazmaya başlamalarıdır. Ancak bunun sonucunda söz konusu yorumcuların yazılarını takip edenlerin sayısı da önemli ölçüde düşmektedir.

Geçmiş yıllarda olduğu gibi, 2014 yılında da gazetecilere yönelik taciz ve tehditler ile gazetecilerin sahada çalışmalarının engellenmesinin, misilleme amaçlı şiddette kıyasla daha yaygın olduğu görülmüştür. Bianet'e göre 2014 yılında 140'tan fazla gazeteci bu türden bir saldırıya maruz kalmıştır. Şubat ayında internet üzerindeki sansüre karşı yapılan gösteri, emek mücadelesinden gelen eylemcilerin 1 Mayıs'ı kutlama girişimleri ve Mayıs ayının sonunda Gezi Parkı protestolarının birinci yılı nedeniyle yapılan gösteriler ile ilgili haber yapmaya çalışan pek çok muhabir, polis engellemeleri, göz yaşartıcı gazdan kaynaklanan yaralamaları ve doğrudan fiziksel şiddeti ile karşı karşıya kalmıştır. CNN International'ın İstanbul muhabiri Ivan Watson, Gezi'nin yıldönümünde canlı yayın yaptığı esnada kısa bir süreliğine gözaltına alınmış ve tartaklanmıştır. Ekim ayında, emniyet güçleri kuşatılmış durumdaki Suriye'nin Kürt kenti Kobane'nin hemen yanındaki sınırdaki çalışan gazetecilere göz yaşartıcı gaz sıkılmıştır.

Keyfi olduğu aşikar bir gözaltı ve sınır dışı etme vakasında, Azerbaycan gazeteleri *Ayna* and *Zerkalo*'nun Ankara'da çalışan muhabiri Rauf Mirkadirov Türk yetkililerce tutuklanmış ve bir avukata ulaşmasına izin verilmeksizin Bakü'ye giden bir uçağa bindirilmiştir. Mirkadirov, Azerbaycan'a varışının hemen sonrasında, üç ay boyunca casusluk suçlaması iddiasıyla yargılanmak üzere tutuklu kalmıştır. Mirkadirov her iki devletin hükümetleri hakkında da eleştirel yazılar yazmıştır.

CPJ'e göre 2014 yılında medya ile ilişki bir cinayet gerçekleşmiştir. Ekim ayında Kadir Bağdu, ülkenin güneyindeki Adana'da Kürt yanlısı *Azadiya Welat* gazetesinin dağıtımını

yaparken vurulmuş ve hayatını kaybetmiştir. Türkiye Gazeteciler Birliğinin genel sekreteri Mustafa Kuleli ile gazeteci Hasan Cömert'in Şubat ayında kimliği belirsiz saldırganların saldırısına uğramaları ve tıbbi tedavi görmek zorunda kalmaları diğer bariz şiddet olayları arasındadır. Mart ayında ise bir başka gazeteci, Mithat Fabian Sözmen, benzer bir saldırı sonrası hastaneye kaldırılmıştır.

Ekonomik Ortam

Resmi verilere göre, Türkiye'de 180 ulusal gazete dahil, faaliyet gösteren yaklaşık 3.100 gazete bulunmaktadır. Bununla birlikte, bunların sadece yüzde 15'i günlük olarak yayınlanmaktadır ve çok büyük bir bölümü küçük bir ölçekte dağıtılmaktadır. Bağımsız yerli ve yabancı basılı medya, hükümete ve hükümet politikalarına dair eleştirileri de içeren farklı bakış açılarını gündeme getirebilse de Türkçe basılı yayınların içeriğinin büyük bölümü salt haberlerden çok köşe yazıları ve yorum yazılarından oluşmaktadır.

Kablolu yayın ve uydudan erişilebilen yüzlerce özel televizyon kanalı ve 1.200'den fazla radyo istasyonu ile birlikte, ülkede çok sayıda medya yayıncısı bulunmaktadır. Kürtçe yayın yapan televizyon ve yerel radyo kanalları dahil, devletin televizyon ve radyo kuruluşları bazı azınlık dillerinde içerik sağlamaktadır. Son yıllarda Kürtçe yayın yapan kanalların açılması ifade özgürlüğü açısından önemli bir adımı işaret etmekle birlikte, bazıları bu yayınları çok katı bir şekilde sınırlandırılmış ve düşük kaliteli olmakla eleştirmektedir. 2009 yılında Nor Radyo internet üzerinden Ermenice yayın yapmaya başlamıştır.

2013 yılında tahmini olarak nüfusun yüzde 46'sı internete erişebilmektedir. Verilere göre Türkiye'de 30 binden fazla internet kafesi bulunmaktadır ve bunlar faaliyet göstermek için yerel hükümetlerden izin belgesi almak zorundadır. Sosyal medya kullanımı oldukça yüksektir. Geleneksel medya üzerindeki kısıtlamalar sonucunda, bir çok tartışmalı siyasi ve toplumsal konuda kamusal bir münazaranın gerçekleşebildiği sosyal medya, alternatif bir forum olarak görülmektedir.

Medya sahipliğini hala kazançlarının büyük bölümünü medya dışı varlıklarından elde eden, özel sektördeki az sayıdaki holdingin elinde toplanmış haldedir. AKP iktidarı altında kamu ihalelerine ilişkin kararların Başbakanlıkta merkezileştirilmesi sonucunda, ekonomik kozlar bu holdingleri Partinin çizgisine uymaya zorlamak amacıyla daha fazla kullanılabilir hale gelmiştir. Finansal olarak hepsi bir arada her yıl için on milyarca dolarlık hizmet satın alımı sözleşmesine tekabül eden Özelleştirme İdaresi Başkanlığı (OİB), Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) ve Savunma Sanayi İcra Komitesi doğrudan Başbakanlığın kontrolü altındadır. Aralık 2013'te medyaya sızan, hükümetin İstanbul'daki üçüncü havaalanı inşaatı karşılığında hangi şirketlerin Sabah-ATV medya kuruluşunu satın alacakları emrini verdiğine işaret eden telefon dinleme kayıtları, medya sahipliğini şekillendirmekte ekonomik kozların kullanılmasının apaçık bir örneğini teşkil etmektedir. Tıpkı Kasım 2013 tarihinde Erdoğan ile yakın bağları bulunan işadamı Ethem Sancak'ın daha önce Çukurova Grubunun sahip olduğu üç medya kuruluşunu TMSF'den satın alması örneğinde olduğu gibi, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) da medya kuruluşlarının hükümete destek veren işadamlarına transfer edilmesi için kullanılabilir.